

С.С. Шумська, канд. екон. наук,
ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”, м. Київ

ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ФОРМУВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ОЧІКУВАНЬ

Серед великої кількості різних факторів, що визначають динаміку розгортання інфляційних процесів в економіці, варто виділити психологічний фактор – інфляційні очікування, тобто очікування зростання цін. Зростання інфляційних очікувань може бути викликане політичними факторами, змінами уряду, заявами представників влади, що відповідають за монетарну політику, зміною грошово-кредитної політики, різкими коливаннями курсу національної валюти та ін. Очікування зростання цін впливають як на виробників, що відповідно змінюють обсяги виробництва і піднімають ціни на свою продукцію, так і на споживачів, які очікують подальшого підвищення цін і коригують свої плани споживання та заощадження.

Важливість аналізу даного фактору пояснюється тим, що його недооцінка значно ускладнює боротьбу з інфляцією, адже навіть якщо причини, що призвели до інфляції, більше не діють, інфляційні очікування ще тривалий час можуть визначати поведінку економічних суб'єктів значно послаблюючи дію всіх антиінфляційних інструментів.

У практиці України цей чинник став надзвичайно потужним восени 2008 р. поряд із розгортанням впливу світової фінансової кризи на економіку країни, оскільки до внутрішніх чинників, що провокували інфляційні очікування, були додані фактори глобальної нестабільності.

Варто зазначити, що інфляційні очікування формуються великою кількістю чинників. Серед них виділимо ті, що пов'язані із різними аспектами діяльності банківської системи України, адже саме вони зараз знаходяться на поверхні у зв'язку із розгортанням фінансової кризи.

Перш за все слід відмітити, що аналіз інфляційних очікувань значно ускладнюється тим, що, *по-перше*, відсутній єдиний офіційний статистичний показник, що описує дані процеси; *по-друге*, негативні тенденції в банківському секторі України не тільки стають підґрунтям для формувань інфляційних очікувань, але й самі інфляційні очікування значно впливають на діяльність банківської системи.

Ключовим фактором зростання інфляційних очікувань у 2008-2009 рр. як з боку населення, так і бізнесу стала криза довіри до банківської системи та валютної політики НБУ. Слід відзначити, що паніка і зростаючі негативні очікування у свою чергу посилювали нестабільність в діяльності банків, у результаті чого утворилося практично замкнене коло, в якому важко стало визначити, що було першопричиною, а що наслідком. І хоча поштовхом до паніки та початком активної фази розгортання кризи можна назвати рейдерську атаку на Промінвестбанк у жовтні 2008 р., однак варто сказати, що до цього періоду аналіз динаміки окремих показників діяльності

банківської системи свідчить, що в системі уже впродовж року назрівали проблеми, які формували невидиму частину загроз від кризи: фінансова доларизація, розбалансування пасивів та активів банків за строковістю та видами валют, зростання залежності банків від зовнішніх запозичень.

Прояви нагромадження негативних очікувань демонструвала перш за все динаміка таких показників, як обсяги депозитних вкладень, кредитування економіки та частка проблемних кредитів в загальному їх обсязі. У результаті паніки та недовіри до дій НБУ, діяльності українських банків інфляційні очікування проявили себе масовим відтоком депозитів, різким скороченням темпів та обсягів кредитування, збільшенням сумнівних та прострочених кредитів.

Шумська, С.С. Вплив діяльності банківської системи на формування інфляційних очікувань [Текст] / С.С. Шумська // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (21-22 травня 2009 р.). - Суми : УАБС НБУ, 2009. - Т. 1. - С. 157-158.